Република Србија
Привредни апелациони суд
6 Пвж 215/11
16.03.2011. године
Београд

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судија: Иване Павловић, председника већа, Драгољуба Јанковића и Марине Томић, чланова већа, у правној ствари предлагача GAZPROMBANK отворено акционарско друштво, из Москве, Руска Федерација, чији су пуномоћници Никола Јанковић, Ненад Поповић и др. адвокати канцеларије Јанковић, Поповић, Митић, против противника предлагача ПРОГРЕС АД Компанија за спољнотрговински, унутрашњи промети и финансијско посредовање, из Београда, ради признања стране арбитражне одлуке, одлучујући о жалби противника предлагача против решења Привредног суда у Београду 2 Р 1431/10 од 01.11.2010. године, у седници већа одржаној дана 16.03.2011. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба противника предлагача, па се решење Привредног суда у Београду 2 Р 1431/10 од 01.11.2010. године ПОТВРЂУЈЕ.

О б р а з л о ж е њ е

Побијаним решењем првостепеног суда призната је страна арбитражна одлука и то решење Међународног Комерцијалног арбитражног суда при Трговинској индустријској комори Руске Федерације предмет бр. 60/08 од 02.07.2009. године.

Благовременом жалбом противник предлагача побија наведено решење у целини због битних повреда одредаба поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права и предлаже да се исто укине и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак или преиначи у корист жалиоца.

У свом одговору на жалбу противника предлагача, предлагач је оспорио наводе жалбе и предложио да се иста одбије као неоснована а првостепена одлука потврди.

Испитујући побијано решење у смислу одредби члана 372 у вези члана 388 Закона о парничном поступку, а све у вези са чланом 30 Закона о ванпарничном поступку, Привредни апелациони суд налази да је жалба противника предлагача неоснована.

Другостепени суд налази за потребно да да неколико претходних напомена које се односе на признање арбитражне одлуке.

Домаћа арбитражна одлука изједначена је по својој снази са судском, а у извршном поступку представља извршну исправу. У праву Републике Србије се поступак извршења арбитражне одлуке нимало не разликује у односу на извршење судске и не претходе му додатне формалности. Третман је у свему исти.

Међутим, преовлађујући број арбитраже и данас има не само трговински, већ и међународни карактер. Стога је често неопходно да се са извршењем покуша и ван граница земље у којој је донесена. Да би нека одлука (судска или арбитражна) стекла својство извршне исправе ван земље порекла, она мора претходно мора бити призната, изједначена у статусу са одлукама земље у којој се признање и извршење тражи.

Међународна трговачка арбитража, као доминантна компонента модерног арбитрирања, свој успех у огромној мери дугује правном инструменту – Њујоршкој конвенцији о признању и извршењу страних арбитражних одлука (надаље NYK). Одредбе ове конвенције практично су унификовале прописе о признању одлука на светском нивоу и извршиле одлучујући утицај на начин на који су се касније развијала национална арбитражна законодавства. Конвенција на данашњи дан има 142 државе чланице и на том списку су све важније јурисдикције и економски партнери Републике Србије. Као ратификовани међународни уговор, NYK је највиши извор права у Републици Србији у погледу режима признања одлука. Међутим, сама Конвенција експлицитно дозвољава да се на признање примени и евентуално повољније право садржано у неком другом међународном уговору или националном пропису (члан VII NYK).

С обзиром на то да су решења NYK имплементирана у MZ, доношењем ZA наш национални законски режим признања у потпуности је усклађен са NYK. Тиме су постале ирелевантне и две резерве које је наша земља изразила при приступању NYK. Прва је била тзв. „резерва реципроцитета“, што је значило да се олакшани конвенцијски режим признања примењује само према одлукама које су донете у другим државама чланицама. Проширењем броја чланица на 142 ова резерва је постала мање релевантна, а доношењем Закона о арбитражи (ZA) је у потпуности престала да игра било какву улогу. Мора се напоменути да израз „резерва реципроцитета“ нипошто није ни значило да се преко дипломатског реципроцитета успостављеног NYK тражило доказивање постојања неког фактичког реципроцитета у области признања самих арбитражних одлука. Друга резерва која је изгубила на базности јесте „комерцијална резерва“ – ратификацијом смо примену Конвенције ограничили само на признање страних одлука у материји коју сматрамо „трговинском“. Ступање на снагу Закона о арбитражи, чије су одредбе у овом аспекту идентичне одредбама NYK, режим признања постаје готово потпуно јединствен.

Домаће арбитражне одлуке се контролишу у поступку поништаја, а стране у поступку признања. У конкретном случају се тражи признање стране арбитражне одлуке, те тако одлуке арбитраже са седиштем у иностранству, Руској Федерацији.

Ако се о признању арбитражне одлуке одлучује као о главној ствари, расправља се по правилима ванпарничног поступка. Спор се покреће захтевом за признање (не признање и извршење, како би се могло закључити из формулације

члана 45 став 4 Закона о арбитражи). Ако је реч о арбитражним одлукама донетим у трговинским стварима постоји надлежност привредних судова.

Уз захтев странка мора приложити:

1. изворну арбитражну одлуку или њен оверени препис;

2. споразум о арбитражи или документ о њеној прихватању у изворнику или овереном препису и

3. оверен превод стране арбитражне одлуке и споразума о арбитражи на језик који је у службеној употреби пред надлежним судом. То је прописано одредбом члана IV тачка 1 NYK, као и члана 65 став 4 Закона о арбитражи.

Одлука о захтеву мора бити образложена и против ње се може уложити жалба у року од 30 дана. То је прописано одредбом члана 68 Закона о арбитражи. Решење о признању има дејство *erga omnes* и изједначава страну арбитражну одлуку са домаћом – она стиче снагу домаће правноснажне судске одлуке. Њено извршење се даље спроводи у складу са одредбама Закона о извршном поступку, на начин идентичан као и у случају одлука које су донели домаћи судови или арбитраже.

Када су у питању сметње признању стране арбитражне одлуке NYK и закони базирани на MZ, укључујући и Закон о арбитражи Републике Србије, сачињени су тако да признање одлука учине што лакшим. Разлози из којих се признање може одбити таксативно су наведени и контрола којој се одлука подвргава је веома ограничена. По својој формулацији и садржини они су готово „пресликани" разлози за поништај које познаје MZ, те је, барем по опсегу, контрола исте и у земљи порекла и у земљи где се покушава са признањем. Разлика је само у томе што се у одређеним аспектима при поништају одлука пропушта кроз филтер земље где се тражи поништај, док је приликом признања нагласак на признању земље у којој се тражи признање.

Саме сметње се, попут разлога за поништај, деле на оне које суд цени по службеној дужности и на оне које суд цени на захтев странке против које се признање тражи (у погледу тих сметњи терет доказивања лежи на странци која се противи признању).

Разлози који се цене по службеној дужности су арбитрабилност и јавни поредак – дакле, исти они који се цене и у поступку поништаја према MZ, само сада са становишта земље признања. Ради се о одредби члана 66 став 2 Закона о арбитражи. Одлука стога пролази двоструке филтере арбитрабилности и јавног поретка – једном на извориште, а други пут на улазу у страни правни систем.

Странка која се противи признању може истицати пет додатних разлога за одбијање признања:

1. Да странке нису имале способност да закључе арбитражни споразум, односно да арбитражни споразум није пуноважан по праву коме је подвргнут или по праву земље у којој је одлука донета. Закон о арбитражи не садржи формулацију о „неспособности странака" али та разлика није суштинска (члан 66 став 1 тачка 1 Закона о арбитражи).

2. Да странка против које се признање тражи није била уредно обавештена о именовању арбитра или о вођењу арбитражног поступка, или да јој из неког другог разлога није било омогућено расправљање (члан 66 став 1 тачка 2 Закона о арбитражи).

3. Да су арбитри прекорачили јурисдикцију – било стога што споразума није ни било или зато што су прекорачили његове границе при одлучивању. Као и

у случају поништаја, и овде се може делимично одбити признање у делу у коме се налази да је надлежност прекорачена (члан 66 став 1 тачка 3 Закона о арбитражи).

4. Да састав арбитраже или поступак нису били у складу са споразумом о арбитражи или, ако споразумом та питања нису регулисана, у складу са правом државе у којој је и место арбитраже (члан 66 став 1 тачка 4 Закона о арбитражи).

5. Да одлука још није постала обавезујућа за странке или је ту одлуку поништио или обуставио суд државе у којој је донета или на основу чијег процесног права је донета (члан 66 став 1 тачка 3 Закона о арбитражи).

Пети разлог поништаја у праву Републике Србије (кривична дела која су утицала на доношење арбитражне одлуке) није засебна ставка у међународним изворима који су наведени, мада се може размишљати о подвођењу такве ситуације под повреду јавног поретка.

Међутим, и то је оно на чему се инсистира, одсуство реципроцитета није међу разлозима ускраћивања признања, чак ни према режиму Закона о арбитражи. Уместо тога, као додатни разлог одбијања признања јавља се чињеница да страна одлука није још постала обавезујућа (у пракси прилично ретка ситуација), односно да је одлука поништена у земљи порекла.

И Руска Федерација и Република Србија су чланице NYK.

У резимеу би се могло навести да одсуство реципроцитета није међу разлозима ускраћивања признања према режиму Закона о арбитражи. С друге стране израз „резерва реципроцитета“ нипошто није ни значио да се преко дипломатског реципроцитета успостављеног NYK тражило доказивање постојања некаквог фактичког реципроцитета у области признања страних арбитражних одлука.

Према томе, не могу се прихватити као основани наводи жалбе противника предлагача да је требало прибавити мишљење од Министарства правде Републике Србије и Министарства правде Руске Федерације о постојању фактичког реципроцитета у материји признања судских одлука.

Пре свега, у конкретном случају није реч о поступку признања стране судске одлуке, већ се ради о поступку признања стране арбитражне одлуке, а са друге стране у погледу реципроцитета ствари стоје онако како је наведено и према Закону о арбитражи и према NYK.

Жалилац сматра да због тога што та мишљења нису прибављена постоји битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361 став 2 тачка 7 Закона о парничном поступку, али да су разлози првостепене одлуке нејасни и контрадикторни о битним чињеницама, што би упућивало на то да жалилац мисли на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 361 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Напротив, првостепени суд ни од једног од поменутих министарстава није требало да тражи било какво мишљење о постојању фактичког реципроцитета, а са друге стране против предлагача је омогућено да расправља у овом поступку, а разлози првостепене одлуке су потпуно јасни и непротивречни. Њих у свему прихвата и другостепени суд.

У погледу другог навода жалбе, а то је да не постоје *apostille* печати на страним исправама, па да није било услова да се призна страна арбитражна одлука, ваља напоменути да је Закон о арбитражи у члану 65 став 4 потпуно јасан. Уз захтев странка мора приложити изворну арбитражну одлуку или њен оверени

препис, споразум о арбитражи или документ о њеном прихватању у изворнику или овереном препису и оверени превод стране арбитражне одлуке и споразума о арбитражи на језик који је у службеној употреби пред надлежним судом.

То је у конкретном случају достављено и никакав *apostille* печат у погледу достављених исправа се не тражи.

Даљи навод жалбе јесте да првостепени суд није ценио наводе из поднеска противника предлагача од 11.10.2010. године који се односе на неправедно вођење поступка пред арбитражом у Москви, а посебно из разлога што је противник предлагача изнео битне околности да он није био изворни дужник, да је обавезу према предлагачу преузео под искључивим условом, да овде предлагач противнику предлагача обезбеди извођење грађевинских радова уз задржавање од 12% вредности радова за отплату преузете обавезе. Даље сматра да је из садржине арбитражне одлуке јасно да предлагач своје обавезе није испунио, па овакво поступање представља повреду основних начела уговорних односа, а пре свега савесности и поштења, што представља повреду јавног поретка Републике Србије и сметње за признање стране арбитражне одлуке.

Другостепени суд најпре налази да у погледу разлога који се цене по службеној дужности а у материји признања стране арбитражне одлуке, арбитрабилност је присутна. Реч је о томе да је донета арбитражна одлука о материји која је подобна за арбитражно решавање. Закон о арбитражи као објективно арбитрабилне одређује имовинске спорове којима странке слободно располажу и за које није предвиђена искључива надлежност суда (члан 5 став 1 Закона о арбитражи).

Када је у питању јавни поредак, на кога се у жалби противник предлагача позива и његову повреду, ваља указати да јавни поредак треба уско тумачити и да се мора радити о фундаменталним принципима правде на којима се заснива правни систем, и да је опрезност у употреби јавног поретка разумљива, јер је реч о институту довољно еластичном да просто мами да се под њега подвуку сви аспекти и мериторне контроле која у принципу није допуштена у поступку поништаја. Свака држава има одређене светоназоре које сматра фундаменталним. Наш Закон о арбитражи не предвиђа различит режим за домаће арбитраже и арбитраже са елементом иностраности, па концепт јавног поретка приликом поступка треба тумачити рестриктивно, и без потребе да се евентуално рашчлањује на домаћу и међународну компоненту.

Тврдње о неиспуњењу обавезе предлагача према противнику предлагача, упућују да би жалилац желео да првостепени суд, па и другостепени суд, преиспитају исправност и квалитет резона арбитара који су довели страну арбитражну одлуку. Међутим, меритум одлуке није имун на јавни поредак, али би грешка морала бити кардиналне природе и водити неприхватљивим последицама, што у конкретном случају уопште није присутно. Јер, та тема је била предмет и арбитражног поступка. Не могу се прихватити наводи жалбе да сада у поступку признања стране арбитражне одлуке треба преиспитати исправност и квалитет резона арбитара, јер мериторна контрола као што је то наведено у принципу није допуштена у поступку признања стране арбитражне одлуке.

Није јасно због чега се у жалби жалилац позива на одредбе члана 89-92 Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, јер се у конкретном случају имају применити релевантне одредбе Закона о арбитражи.

6 Пвж 215/11

Поступак признања стране арбитражне одлуке је покренут дана 22.09.2010. године.

Према томе, наводи жалбе о погрешној примени материјалног права не могу се прихватити као основани.

Навод жалбе да је чињенично стање непотпуно и погрешно утврђено због тога што није затражено мишљење поменутих министарстава о постојању реципроцитета, се не може прихватити као основан. То мишљење није требало тражити.

То је већ образложено у овој другостепеној одлуци, па нема потребе да се понавља.

Цењени су и остали наводи жалбе противника предлагача, па за исте другостепени суд налази да нису од утицаја, па их са тог разлога посебно не образлаже.

Следом реченог, а на основу овлашћења из члана 387 став 1 тачка 2 Закона о парничном поступку, у вези члана 30 Закона о ванпарничном поступку, одлучено је као у изреци.

У погледу навода из одговора на жалбу да је жалба неблаговремена, исти се не може прихватити као основан. Рок за жалбу је 30 дана, па како је побијана одлука достављена 02.12.2010. године противнику предлагача он је жалбу изјавио 16.12.2010. године, она је благовремена.

Због тога је одлучивано о његовој основаности.

Следом реченог, одлучено је као у изреци.

ДЈ/ТД

Председник већа – судија
Ивана Павловић, с. р.

За тачност отправка

РЕПУБЛИКА СРБИЈА ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД VI БЕОГРАД